

SSP OG JURA

Eva Naur Jensen
Marts 2018, Guldborgsund

Præsentation

Eva Naur Jensen

Cand. jur., ph.d., lektor på Juridisk Institut, Aarhus Universitet

ena@law.au.dk

Forskningsfelter:

Socialret

Magtanvendelse over for voksne

Familie- og arveret

Oversigt

- Introduktion
- Tavshedspligt
- SSP-reglen
- Samtykke
- Samarbejde med andre
- Den særlige underretningspligt
- Politianmeldelse?

- Skriftlighed
- SSP og de unges lovbrud på nettet

Jeg er kan:

Forklare reglerne

Beskrive indholdet i
reglerne

Beskrive
målsætning og
forhistorie

Jeg har ikke lavet reglerne

Jeg er ikke nødvendigvis
tilhænger af reglerne

- Og jeg kan ikke lave dem
om 😊

Informationen i dag handler om SSP-samarbejdet – ikke jeres normale virke

Jeg kan altså ikke svare på:

- Hvad man må i det normale efterforskningsarbejde hos politiet
- Hvad man som skolelærer må tale med et barns tandlæge om
- Hvad man som medarbejder i socialforvaltningen må tale med sine kolleger om eller videregive til f.eks. anden kommune
- ...OSV...

Offentligt ansatte har tavshedspligt

Uddrag fra forvaltningslovens § 27:

”Den, der virker inden for den offentlige forvaltning, har tavshedspligt, jf. straffelovens § 152”...”med hensyn til oplysninger om

1) enkeltpersoners **private**,
herunder økonomiske **forhold**”

Lbkg. Nr.: 433 af 22/04/2014

Forvaltningslovens § 27:

”Den, der virker inden for den offentlige forvaltning, har tavshedspligt, jf. straffelovens § 152”...”med hensyn til oplysninger om

1) enkeltpersoners **private**, herunder økonomiske **forhold**”

Undtagelser, der er relevante for SSP:

- Retsplejelovens § 115 (SSP-reglen)
- Underretningspligt til socialforvaltningen
- Samtykke
- Værdispringsregel (”nød bryder alle love”)
- Et tværfagligt møde jf. SEL § 49a

Forvaltnings- lovens § 32:

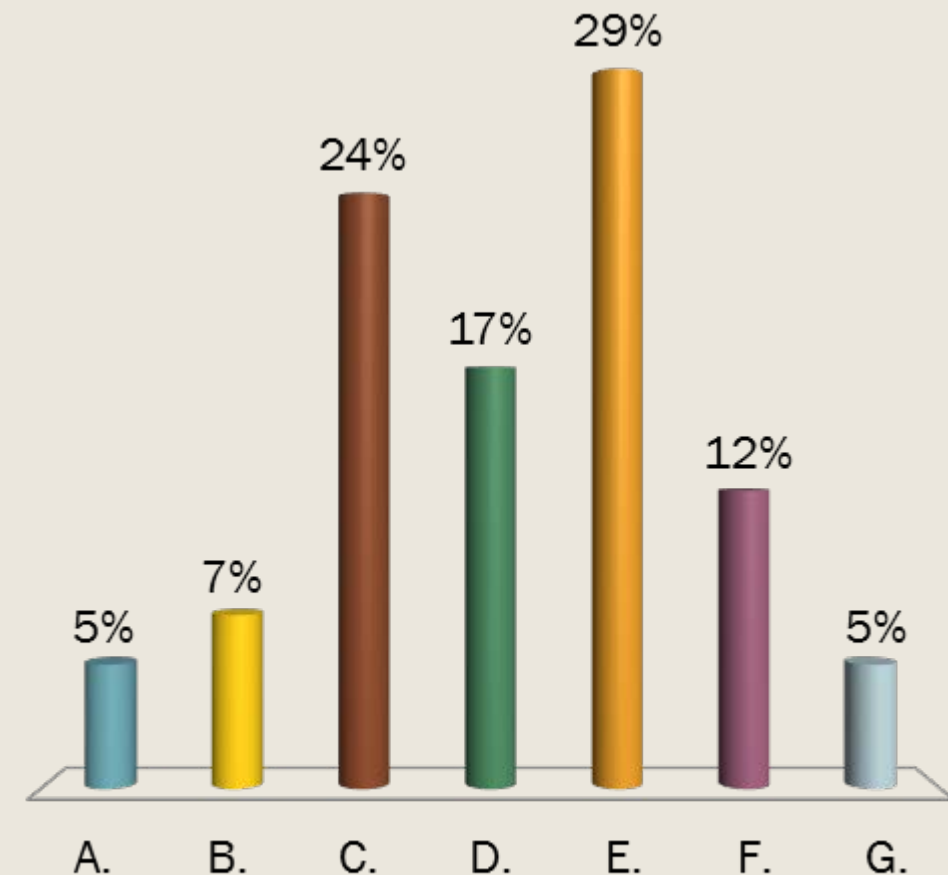
”Den, der virker inden for den offentlige forvaltning, **må ikke** i den forbindelse **skaffe sig fortrolige oplysninger**, som ikke er af betydning for udførelsen af den pågældendes opgaver”

- Forbuddet mod at videregive suppleres altså af et forbud mod at få/modtage/søge efter oplysninger, der ikke er relevante for at løse opgaven

I skal lege publikum i
”Hvem vil være millionær”

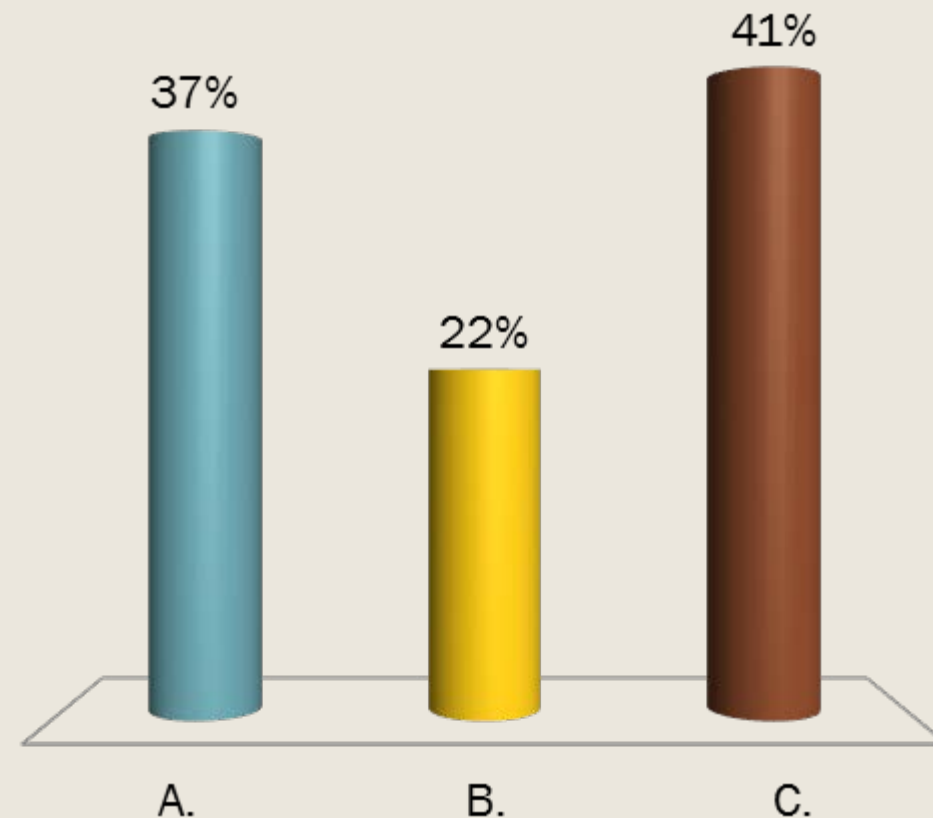
Oplever du, at tavshedspligten gør SSP-arbejdet besværligt?

- A. Ja, tavshedspligten står i vejen for at nå resultater
- B. Ja, for det er svært at blive respekteret i samarbejdet, hvis man henviser til tavshedspligten
- C. Ja, i visse sager
- D. Ja, men mest fordi jeg bliver usikker på reglerne
- E. Nej, det er uproblematisk at arbejde i SSP og respektere tavshedspligten
- F. Jeg tænker mere på at nå målet (at forebygge kriminalitet) end på at overholde tavshedspligten
- G. Andet svar

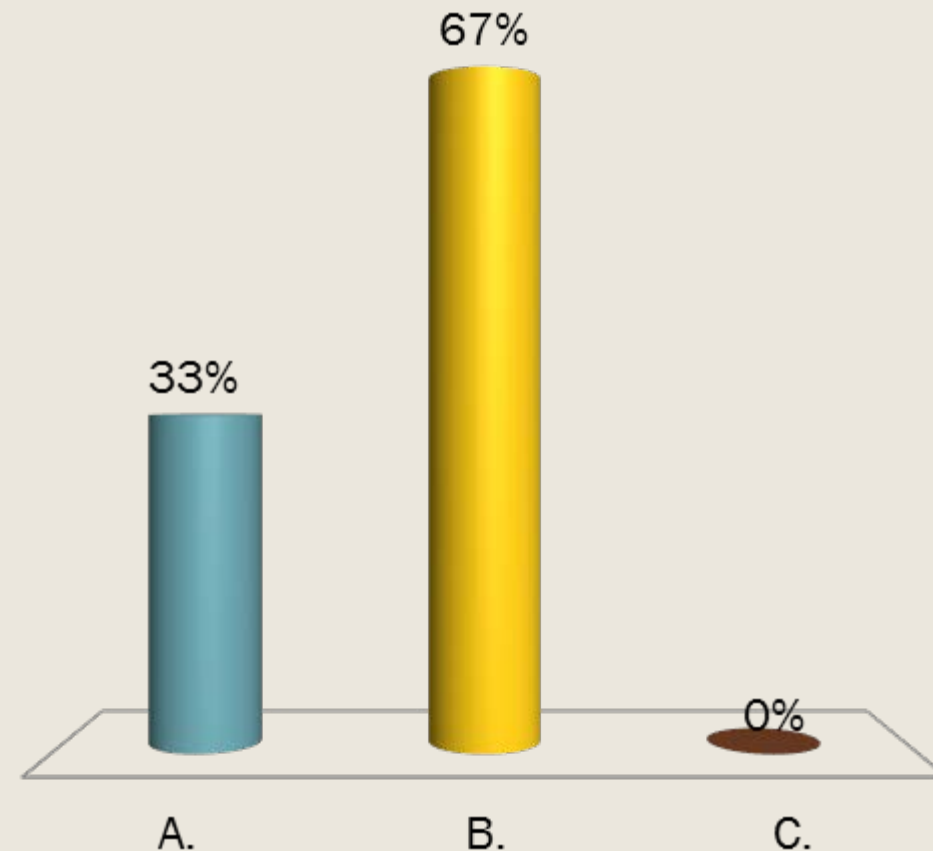
SSP-medarbejderne i en lille lokal gruppe drøfter nogle personer, som en af deltagerne mener, skal have særlig opmærksomhed. Man gengiver sagerne detaljeret med navn og viden om tidligere kriminalitet. Må man det?

- A. Ja, det er ikke noget problem, alle deltagere er jo en del af SSP og har en særregel
- B. Nej, det må man ikke. Personerne må ikke kunne genkendes via navn, når der deles oplysninger mellem flere deltagere
- C. Ja, det er kriminalitetsforebyggende

SSP-medarbejderne mødes på tværs af hele regionen og drøfter særligt svære sager for at få inspiration til løsningen af dem. Man gengiver sagerne detaljeret med navne. Må man det?

- A. Ja, det er ikke noget problem, alle deltagere er jo en del af SSP, og har en særregel
- B. Nej, det må man ikke. Personerne må ikke kunne genkendes via navn, når der deles oplysninger mellem så mange deltagere
- C. Ja, det er kriminalitetsforebyggende

Hvorfor tale om tavshedspligt, det er jo ikke nyt?

- Måske gledet i baggrunden med tiden
- Måske er der opstået en kultur, hvor informationer deles frit

Men:

- Det er en **pligt**
- Og måske er der ikke modstrid mellem målet og tavshedspligten

Nærmere om tavshedspligten: Man må ikke uden videre drøfte borgernes ”private forhold”

- **Private forhold** er bl.a. oplysninger om:

- *Kriminalitet*
- *Misbrug*
- *Forhold i hjemmet (der ikke er offentligt kendte)*
- *Krænkelser, den unge har været udsat for*
- *Sygdom*
- *Osv.*

Konsekvenser af overtrædelse af tavshedspligten?

Tre typer af konsekvenser:

- Ansættelsesretlige konsekvenser
 - *Vurderes af ledelsen*
- Straffelovens § 152: Ulovlig videregivelse kan straffes med bøde eller fængsel i indtil 6 måneder
 - *Vurderes af domstolene*
- Brudt tillidsforhold

Konsekvenser af overtrædelse af tavshedspligten?

- Ansættelsesretlige konsekvenser
 - *Vurderes af ledelsen*

BORTVISNING AF SYGEPLEJERSKE

UDSKRIFT AF ØSTRE LANDSRETS DOMBOG

D O M

Anonymiseret med hensyn til enkeltpersoners rent private forhold, jf. retsplejelovens § 41e, stk. 4.

Konsekvenser af overtrædelse af tavshedspligten?

- Straf – bøde eller fængsel: Straffelovens § 152: Ulovlig videregivelse kan straffes med bøde eller fængsel i indtil 6 måneder
 - *Vurderes af domstolene*

PSYKISK ARBEJDSMILJØ 23. jan. 2014 | kl. 11:45

1 418

Lærer fik betinget bøde for brudt tavshedspligt

Af: Helle Lauritsen

En lærer brød sidste år sin tavshedspligt ved at fortælle klassens forældre om en mors indlæggelse på psykiatrisk afdeling, skriver Dagbladet Køge.

Konsekvenser af overtrædelse af tavshedspligten?

Forsker: SSP-medarbejdere angiver unge ulovligt

7. juni 2012 kl. 14:59 [0 kommentarer](#)

Unge indvandrere i danske ghettoer nærer dyb mistillid til opsøgende

- Brudt tillidsforhold
 - *Konsekvenser for den almindelige opgave (f.eks. som lærer)*
 - *Konsekvenser for den specielt kriminalitetsforebyggende indsats*
 - *Konsekvenser for den unges fremtidige kontakt med myndighedspersoner*

Du er her: [Forside](#) » [Kultur & Samfund](#) »

Forsker: SSP-medarbejdere angiver unge ulovligt

7. juni 2012 kl. 14:59 [0 kommentarer](#)

Unge indvandrere i danske ghettoer nærer dyb mistillid til opsøgende medarbejdere i SSP-samarbejdet, fordi medarbejderne angiver de unge til politiet. Sådan lyder konklusionen på ni måneders ph.d.-feltarbejde i to danske ghettoer.

Af: [Rasmus Karkov](#)

[Send](#) [PDF](#) [Print](#)

Medarbejdere inden for SSP-samarbejdet - der er sat i verden for at skabe gode netværk - angiver i to danske ghettoer de unge til politiet for begået kriminalitet. Det ikke bare ødelægger forholdet mellem medarbejderne og de unge, men strider

Relevante undtagelser til tavshedspligten for SSP

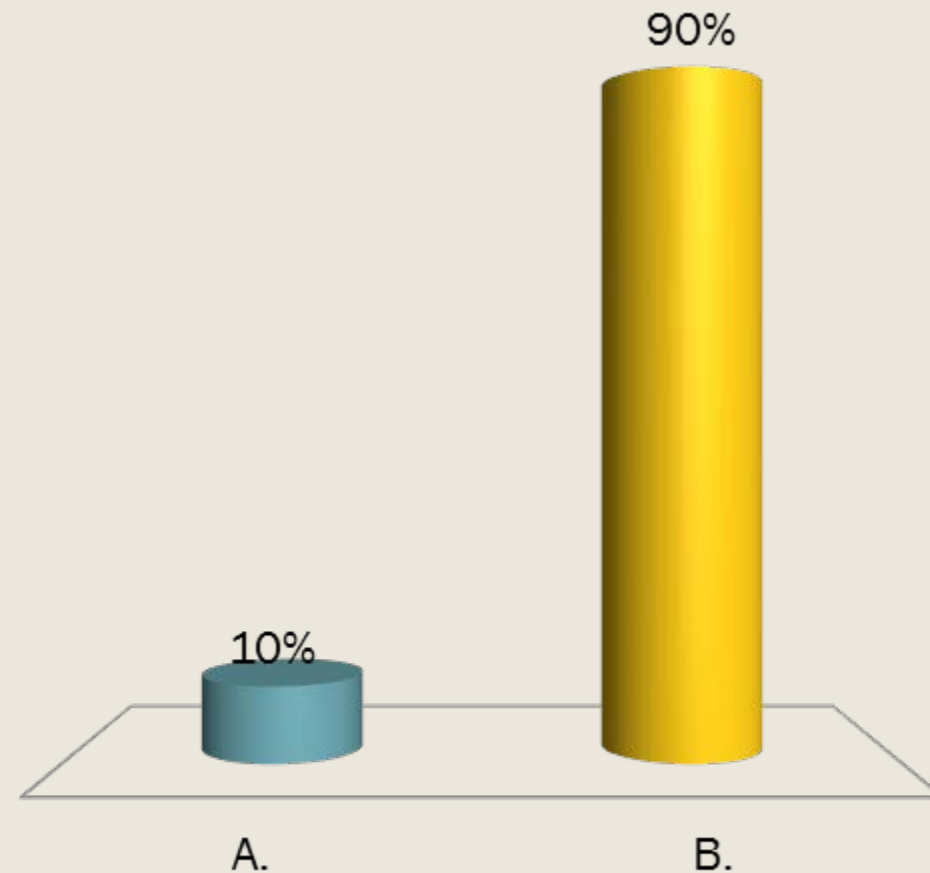
- *Samtykke*
- *Hjemmel (=lov til) at videregive oplysninger*
- *Pligt til at videregive oplysninger*
(Husk derfor gerne at tage forbehold)

SSP-reglen retsplejelovens § 115 - historisk set

- SSP-samarbejde voksede frem
 - *Ulovligt at dele oplysninger*
- § 115 b indsat i retsplejeloven i 1990
- Nu placeret i § 115
- Samarbejdet har nu skiftet karakter – det har reglerne ikke

En ansat i en boligforening vil gerne hjælpe SSP, og har en god kontakt til de unge. Han vil gerne deltage i SSP-møderne for at være opdateret og vide, hvad I ved og bekymrer jer om vedrørende de unge i hans boligforening. Må han det?

- A. Ja, så længe formålet er kriminalitetsforebyggelse
- B. Nej, han er ikke omfattet af SSP-reglen

Retsplejelovens § 115: SSP-reglen

Uddrag af stk. 1:

Politiet **kan videregive** oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold **til andre myndigheder**, hvis videregivelsen må anses for **nødvendig** af hensyn til

- 1) det **kriminalitetsforebyggende** samarbejde (SSP-samarbejdet)
- 2) politiets samarbejde med de sociale myndigheder og social- og behandlingspsykiatrien som led i indsatsen overfor socialt udsatte personer (PSP-samarbejdet)

Retsplejelovens § 115: SSP- og PSP-reglen

Uddrag af stk. 2:

I samme omfang som nævnt i stk. 1 kan **en myndighed** videregive oplysninger om enkeltpersoner til politiet og andre myndigheder, som indgår i de former for samarbejde, som er nævnt i stk 1.

Oplysningerne må i forbindelse med de nævnte former for samarbejde **ikke videregives med henblik på efterforskning af straffesager.**

Retsplejelovens § 115: SSP- og PSP-reglen

Stk. 3:

Inddrages **selvejende institutioner**, der løser opgaver for det offentlige inden for social- og undervisningsområdet eller social- og behandlingspsykiatrien, i de former for samarbejde, som er nævnt i stk. 1, kan der i samme omfang som nævnt i stk. 1 og 2 udveksles oplysninger mellem myndighederne og institutionerne.

Retsplejelovens § 115: SSP- og PSP-reglen

Stk. 4:

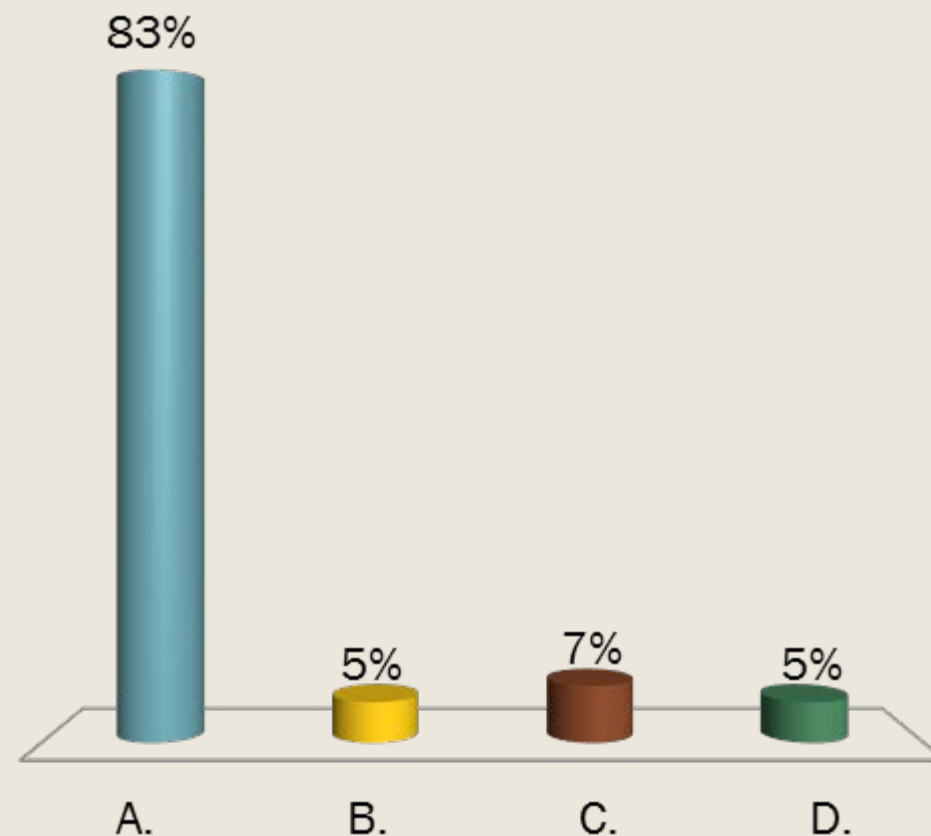
De myndigheder og institutioner, der indgår i de former for samarbejde, som er nævnt i stk. 1, er **ikke forpligtet** til at videregive oplysninger efter stk. 1-3.

SSP-reglen kort

- I kan videregive (dvs. ikke **pligt**)
- **Kun** til andre offentlige myndigheter eller selvejende institutioner (dvs. **ikke** til foreninger eller private) – usikkert med privatskoler og friskoler
- Det skal handle om informationer der er **nødvendige for kriminalitetsforebyggelse**

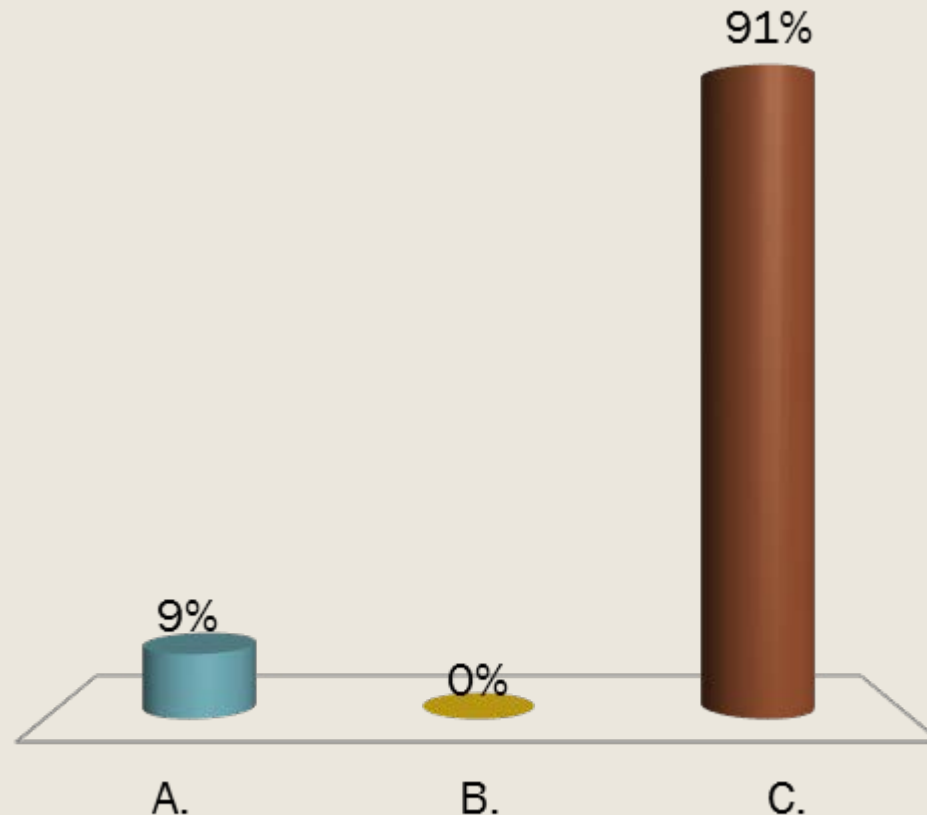
En 16-årig har fortalt sin lærer, at han har røget hash. Læreren tager emnet op på SSP-mødet, og man drøfter om den unge skal have særlig opmærksomhed fra SSP. Må man det, uden at få samtykke først?

- A. Ja, § 115 giver lov til en indledende drøftelse
- B. Ja, hvis den unge selv har givet samtykke
- C. Nej, der skal indhentes samtykke fra forældrene
- D. Nej, der skal indhentes samtykke fra forældrene OG den unge

Betjentene på SSP-mødet oplyser, at man har grund til at tro, at den unge fra før, handler med stoffer. De vil gerne have flere informationer fra læreren for at kunne opklare et forhandlernetværk, og de siger, at det forebygger ny kriminalitet, hvis han og de øvrige i netværket bliver taget og straffet. Er det inden for rammerne af § 115?

- A. Ja, det er kriminalitetsforebyggende
- B. Ja, hvis man samlet vurderer, at det er fornuftigt
- C. Nej, opklaringsformål falder altid uden for § 115

Indholdet i SSP-reglen kort

SSP-reglen giver altså **ikke** hjemmel til:

- Opklarende arbejde
- At videregive information ”til almindelig orientering”
- At videregive personoplysninger til flere end dem, der har brug for det
- At videregive personoplysninger til private eller frivillige, der gerne vil hjælpe i det kriminalitetsforebyggende arbejde

§ 115 og/eller samtykke?

- § 115 er til "første drøftelse"
- Herefter bør samtykke til fortsat fokus og åben drøftelse af den unge i SSP regi forsøges indhentet
- Hvis samtykke ikke kan indhentes, så overvej om SSP er bedste løsning?

Samtykke til at udveksle oplysninger i SSP-regi

- Skal **forsøges** ved fokus ud over første drøftelse
(bør sammentænkes med persondatalovens orienteringspligt)
- Forældremyndighedsindehaverne **og** unge over 15
- Mundtligt eller skriftligt
 - *Brug gerne standardskema*
 - *Husk at lave notat om mundtligt samtykke*
- Husk at samtykket skal være:
 - *Tydeligt*
 - *Klart angive omfanget*
 - *Konkret*
 - *Ikke gå videre end formålet tilsiger*

Hvis ikke samtykke

Samtale alligevel i SSP?

- *Principielt ok*
- *Helt sikkert lovligt, hvis "alvorligt truet af kriminalitet"*
- *Overvej dog om manglende samtykke til SSP-drøftelser bør respekteres*

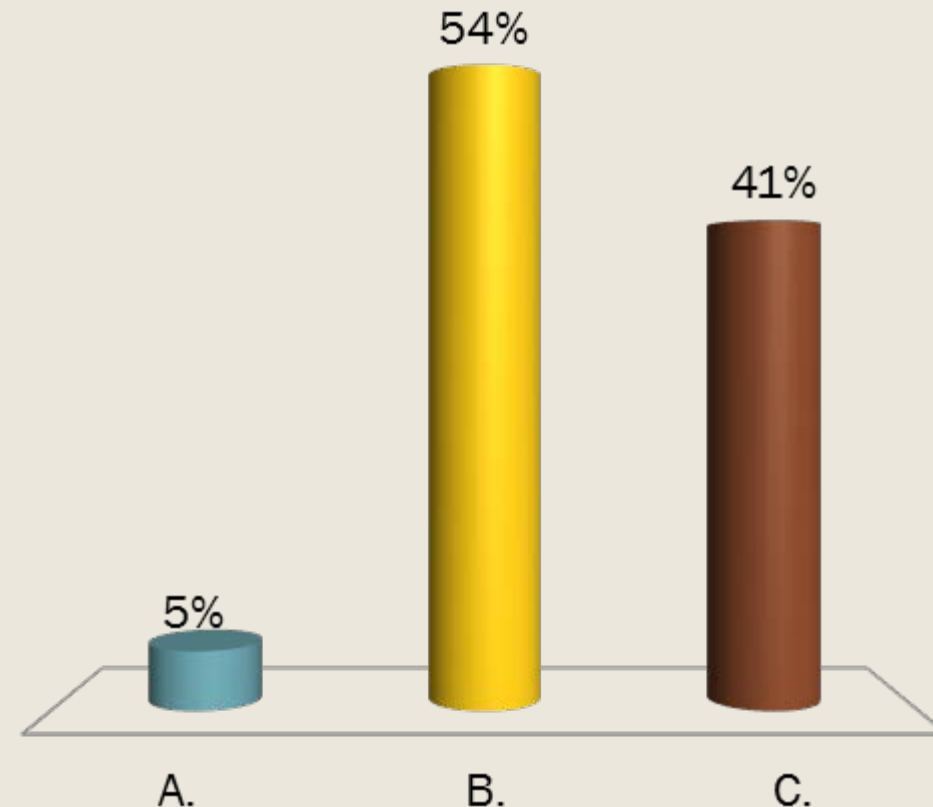
Forsker: SSP-medarbejdere angiver unge ulovligt

7. juni 2012 kl. 14:59 [0 kommentarer](#)

Unge indvandrere i danske ghettoer nærer dyb mistillid til opsøgende

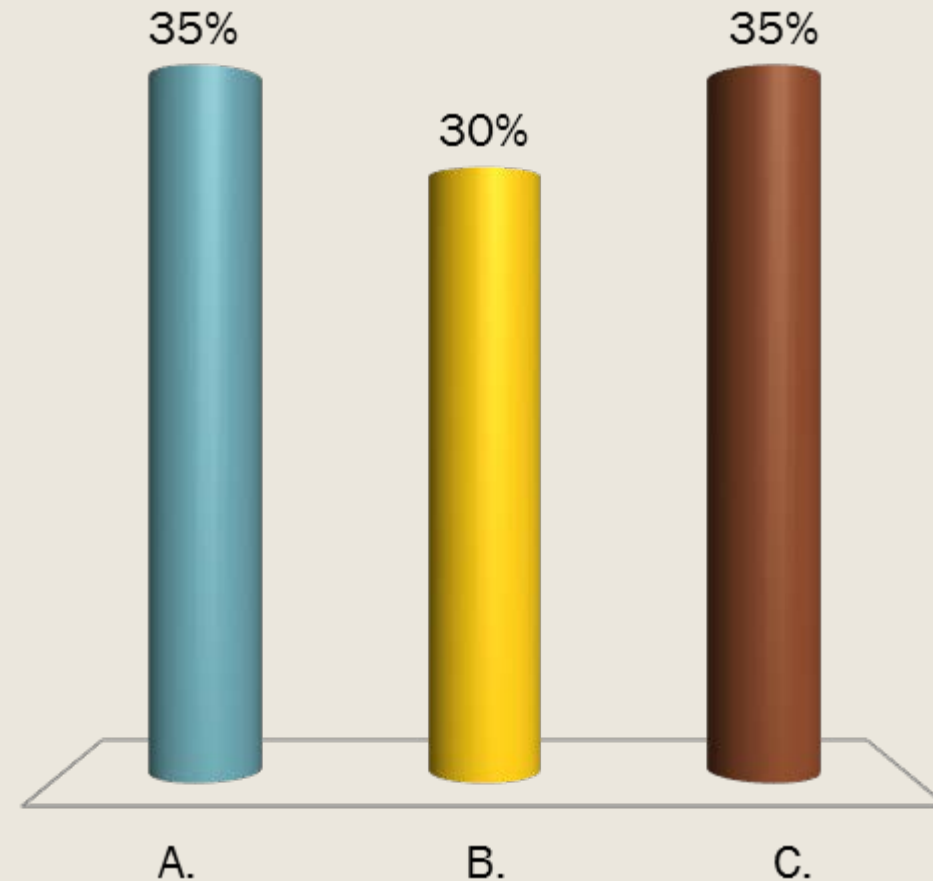
En gruppe drenge har været ude i noget kriminalitet. Man ved, den ene tidligere har spillet fodbold, og nu er vendt tilbage til klubben. SSP vil gerne have trænerne til at give ham noget ekstra opmærksomhed, så han støttes i en god udvikling. Må man tale med trænerne om drengens kriminalitet og behovet for at holde ekstra øje med ham?

- A. Ja, det er kriminalitetsforebyggende og derfor tilladt i § 115
- B. Kun hvis der er givet samtykke (trænerne er ikke omfattet af § 115)
- C. Nej, aldrig (trænerne er ikke omfattet af § 115)

Boligforeningsmedarbejderen og fodboldtræneren fra tidligere, vil gerne bidrage med deres viden på SSP-møderne, må de det?

- A. Ja, de har ikke lovfæstet tavshedspligt
- B. Ja, hvis der er givet samtykke (de er ikke omfattet af SSP)
- C. Nej, de er ikke omfattet af § 115 og kan ikke være del af SSP

Samtykke kan udvide kredsen

- Samtykke til udveksling med **andre** end SSP'ere er en mulighed
 - *herunder til samarbejde og udveksling af oplysninger med **idrætsklubber** og **boligforeninger***
 - ***Vær varsom** med boligforeningers dobbeltrolle*
 - *Spørg kun, hvis det er nødvendigt at udvide kredsen*
 - *Forsøg kun at udvide til konkrete, navngivne personer*

Underretningspligten

Serviceovens § 154

- Gælder for alle
- Gælder hvis et barn eller en ung under 18 år fra ”opdragerens side” bliver udsat for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare

Den skærpede underretningspligt i servicelovens § 153, gælder for:

Offentligt ansatte der i forbindelse med deres arbejde f.eks. får kendskab til (eller antager):

- At et barn eller en ung under 18 år har brug for særlig støtte
- At et barn eller en ung har været udsat for vold
- At et kommende forældrepars barn får brug for støtte lige efter fødslen

BEMÆRK at det er en underretning af de sociale myndigheder, ikke en anmeldelsespligt til politiet

Den skærpede underretningspligt gælder når barnet:

- Har vanskeligheder til daglig
- Lever under utilfredsstillende forhold
- Har behov for støtte pga. nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne

Og man ikke kan afhjælpe det ved egen indsats

Serviceovens § 155 b, stk. 3: Socialforvaltningen har pligt til at give orientering til den, der har indgivet underretningen, om, hvorvidt der iværksættes foranstaltninger

(og kan **vælge** at informere om arten af foranstaltninger)

Underretning og tvangsforanstaltninger

Når børn og unge har brug for særlig støtte, skal der ske **underretning** og tilbydes hjælp

- men kun hvis deres sundhed eller udvikling er i **alvorlig** fare, er der hjemmel til **tvang**

Ingen **pligt** til politianmeldelse

- Oplysning om kriminalitet **givet i fortrolighed** er tavshedsbelagt
- Kriminaliteten kan være så grov, at man har **ret**, men **ikke pligt** til at politianmelde
- Viden om **konkret planlagt kriminalitet**, kan betyde, pligt til at prøve at forhindre – evt. gennem anmeldelse

Værdispringsreglen (Tavshedsbelagt viden)

Hensynet til privatlivet (og til tilliden) vejer tungere end f.eks. hensynet til opklaring af **mindre** grov kriminalitet.

Forsker: SSP-medarbejdere angiver unge ulovligt

7. juni 2012 kl. 14:59 [0 kommentarer](#)

Unge indvandrere i danske ghettoer nærer dyb mistillid til opsøgende

Værdispringsreglen (Tavshedsbelagt viden)

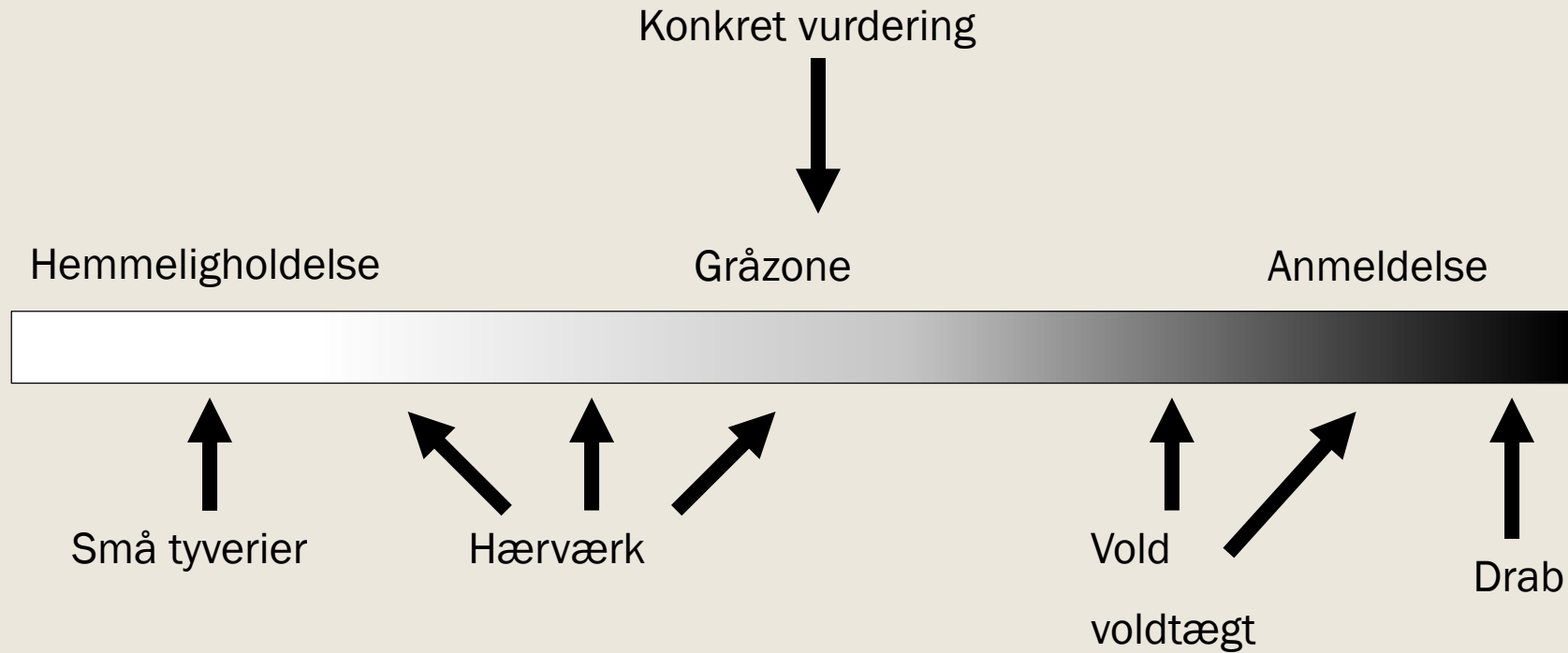
Hensynet til opklaring og domfældelse vejer tungere end hensynet til privatlivet og tilliden ved **grov** kriminalitet

Hvornår må man politianmelde?

- Værdispringsreglen

(Tavshedsbelagt viden)

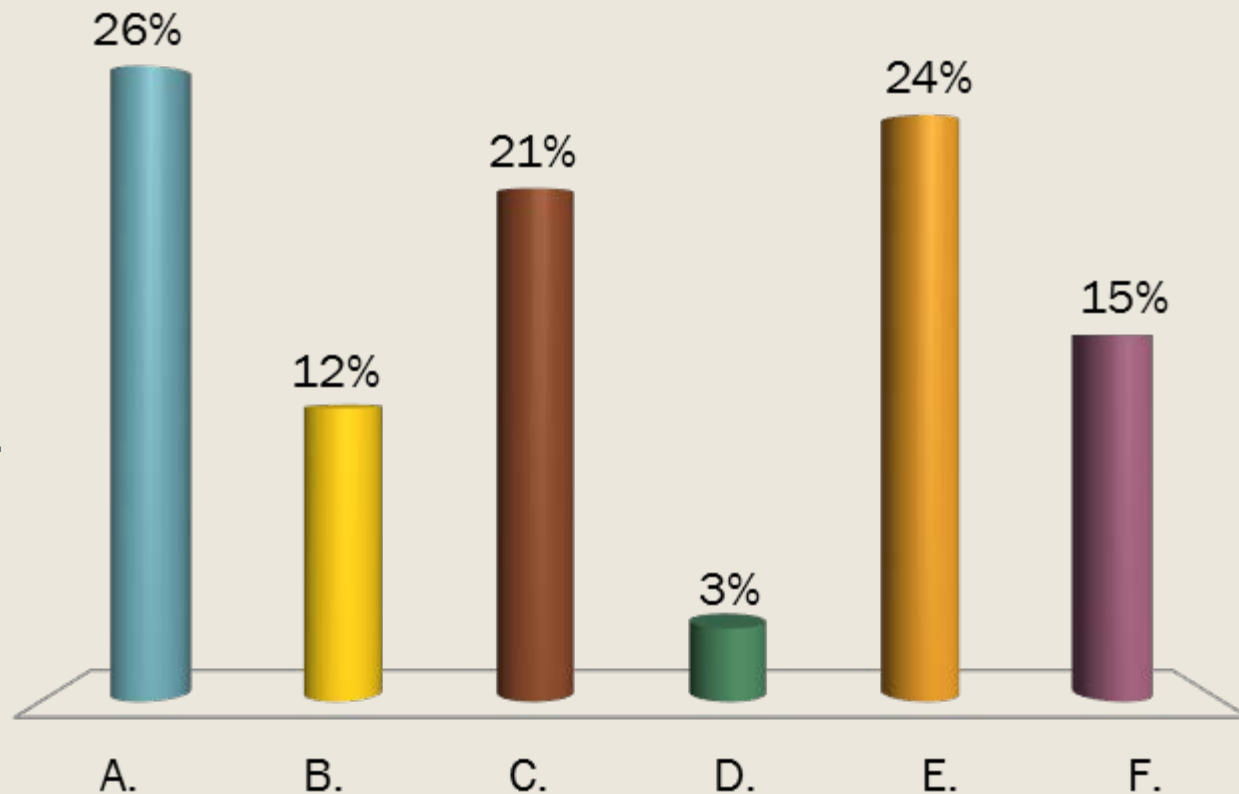
Kontakt ledelsen for rådgivning!

Den præcise afgrænsning er meget vanskelig

Skriftlighed og SSP

Dokumenterer I en personrettet SSP-indsats skriftligt?

- A. Nej, slet ikke, alt personrelateret foregår mundtligt
- B. Kun samtykkeerklæringer er skriftlige
- C. Ja, og vi har vores eget journalsystem
- D. Ja, vi har en aftale om, at SSP-indsatsen registreres specifikt i f.eks. socialforvaltningens eller skolens journal
- E. Både-og, hver deltager har ansvaret for at lave journalnotater i "egen forvaltning", eks. lærere i skolens register, socialrådgiver i socialforvaltningens journal osv.
- F. Andet svar

Dokumentation i SSP-arbejdet?

- SSP træffer ikke afgørelser – det gøres i den konkrete forvaltning
- Er SSP-arbejdet vokset væk fra lovgivningen?
 - *Lovens forventninger – SSP i realiteten*
- Men SSP'ere kan jo få information, der skal handles på:
 - *Sørg for, at der er styr på underretningspligten*
 - *Sørg for at få dokumentation for underretninger*
 - *Lav relevante notater om vurderingen af situationer, som I er involveret i*

Notatpligt og SSP-samarbejdet

- Altid notatpligt om ”væsentlige sagsskridt”
- God forvaltningsskik at sikre, at der føres journal, som kan vise, hvad der er sket i en sag, hvordan kommunen har håndteret den osv.
- Hvis notater er ”personhenførbare”, så gælder persondatalovens (og persondataforordningens) krav

Hvorfor notater? Notater giver sikkerhed for

- Borgerne
- Jer som myndighedspersoner
- Kommunen som ansvarlig myndighed

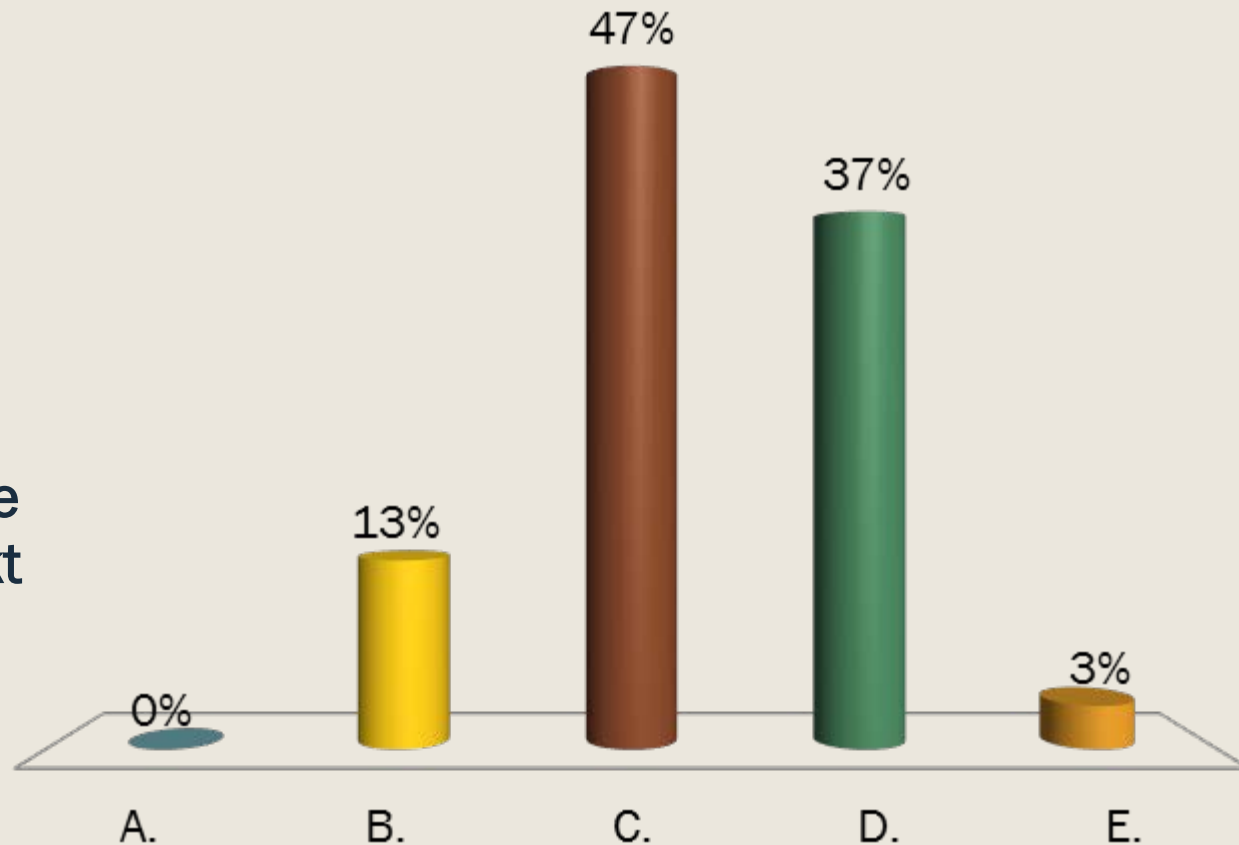
Dokumentation i SSP-arbejdet

- Kan man blæse og have mel i munden?
- Kan man både henvise til, at SSP-indsatsen er "indsats nok" OG mene, at man ikke behøver at føre journalnotater om det, der foregår?

SSP og de unges lovbrud på nettet

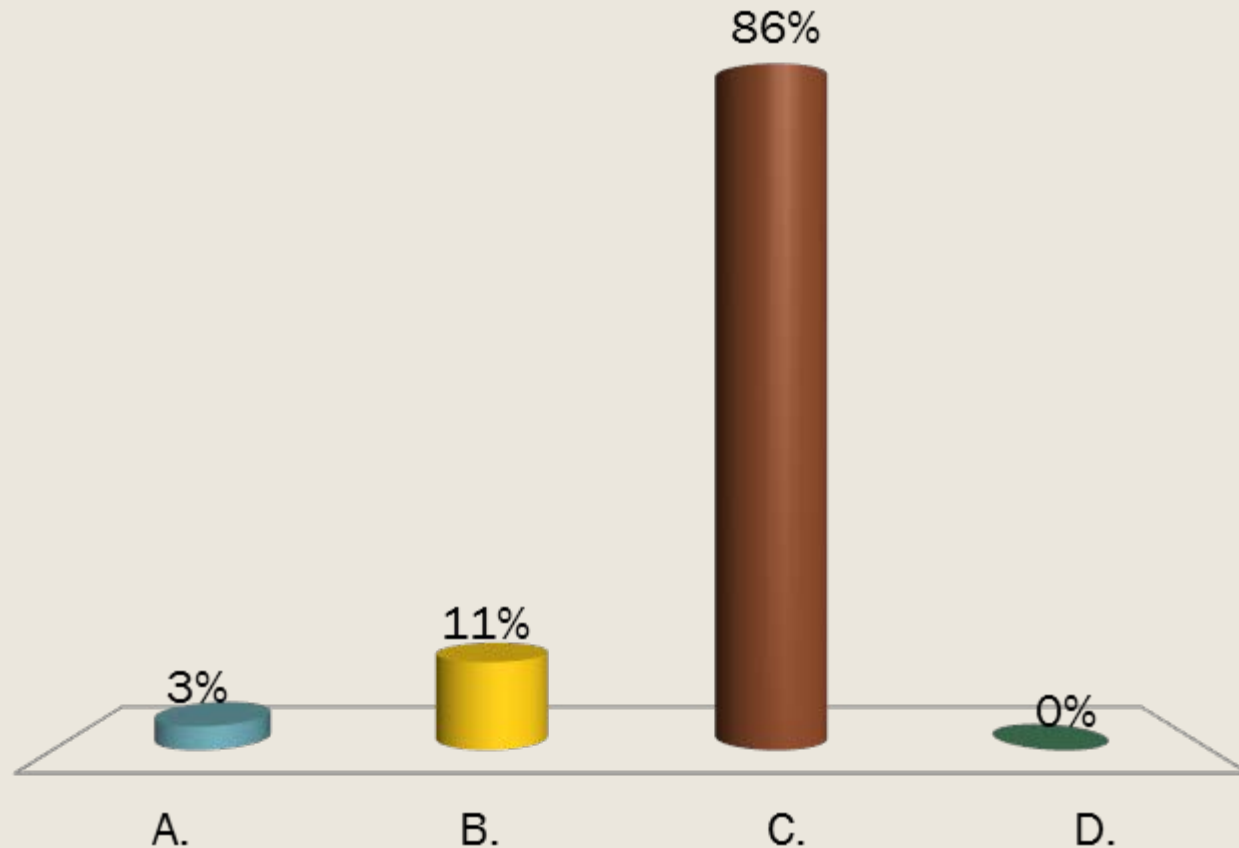
Er de cirka 1.000 straffesager om deling af sex-videoer blandt unge kommet bag på dig?

- A. Ja, jeg troede ikke, det var strafbart
- B. Ja – jeg var klar over, at det var strafbart, men jeg troede ikke, at politiet ville bruge tid på det
- C. Nej, jeg var klar over, at det var strafbart, og har forventet at der ville komme sager om det på et tidspunkt
- D. Nej, og vi har længe haft fokus på dette i SSP-samarbejdet hos os
- E. Andet svar

Er det tilladt at logge ind med en andens brugernavn og skrive på deres facebookprofil uden deres tilladelse? (Facerape)

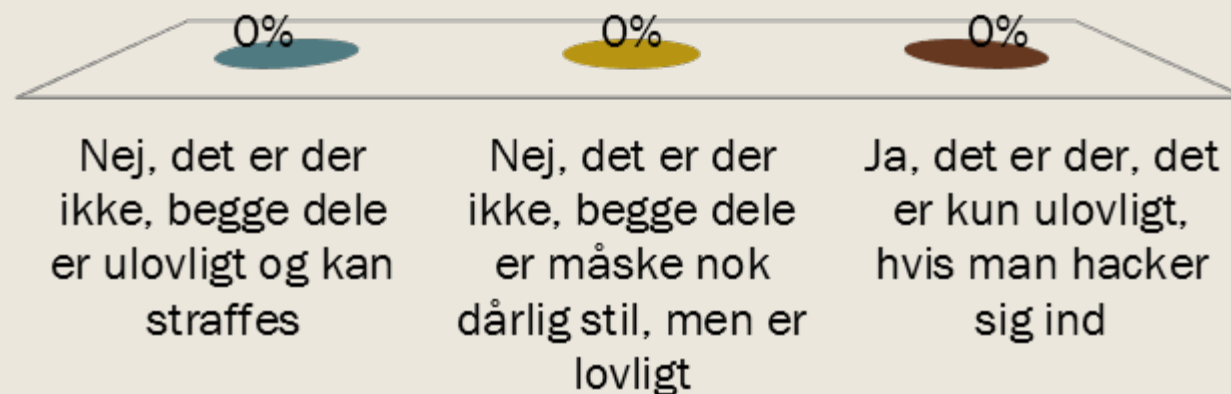
- A. Ja, det er jo kun noget, man gør i sjov
- B. Det er nok ikke ligefrem tilladt – man kan kalde det ”dårlig stil” men det er ikke kriminelt.
- C. Det er kriminelt og kan straffes efter straffeloven
- D. Det ved jeg ikke

Spørgsmålet fra før – fortsat:

Er der forskel på, om man aflurer eller gætter koden, eller om man bare udnytter, at en person har forladt sin telefon eller computer uden kode?

- A. Nej, det er der ikke, begge dele er ulovligt og kan straffes
- B. Nej, det er der ikke, begge dele er måske nok dårlig stil, men er lovligt
- C. Ja, det er der, det er kun ulovligt, hvis man hacker sig ind

SSP i en ny virtuel virkelighed

- ved I nok om de unges lovbrud på nettet?

Mandag d. 15. jan. 2018 - kl. 21:04

f 0

Forældre og unge om video-delning: Er det ulovligt?

Det er de færreste der ved, at det faktisk er ulovligt at dele andres nøgenbilleder og videoer

... sig en grim overraskelse, da hun kunne konstatere, at hendes Facebookprofilbillede var skiftet

Drenge får bøde for at ændre i piges Facebookprofil

Såkaldt Faceraping kan give samme straf som lignende overtrædelser offline.

Teenager får bøde for facerape

Frederiksborg Amts Avis

SSP i en ny virtuel virkelighed

- ved I nok om de unges lovbrud på nettet?

- Hacking
- Brud på brevhemmeligheden
- Videregive oplysninger om andres forhold
- Krænkelser af privatlivet
- Muligt dokumentfalsk – afhænger af formålet

Opsummering

SSP-reglen § 115:

- I må give oplysninger til hinanden, ikke til private, § 115
- Oplysningerne skal være relevante for det kriminalitetsforebyggende arbejde, § 115, og må ikke have karakter af "almindelig orientering"
- I skal bede om samtykke, men kan i visse tilfælde fortsætte uden, hvis det er vigtigt

Opsummering

I kan videregive oplysninger uden for SSP-reglen:

- Hvis det følger af lov, at I skal
 - *Underretningspligt til socialforvaltningen, servicelovens § 153*
 - *Forhindre konkrete, planlagte, grove forbrydelser, straffelovens § 141*
- Med samtykke
- Hvis der er værdispring (så med henblik på opklaring af forbrydelser)

Eksempler

- FOB 2009-20-7: Støttepædagogs anonyme omtale af barn i bussen i samtale med tidligere kollega, IKKE brud på tavshedspligten
- U.1996.1261Ø: Lægers oplysning til patients far om udskrivning og selvmordstrusler var berettiget ifølge landsretten, men var blevet vurderet som uberettigede af sundhedsstyrelsen

Eksempler

- FOB 1987.194: Læge havde videregivet informationer om patient til socialforvaltningen. Lægen vurderede IKKE at patienten var så farlig for sig selv eller andre, at han kunne tvangsindlægges. Alligevel videregav hun oplysninger til socialforvaltningen med henvisning til, at han måske ville begå overgreb på socialrådgiveren. Patienten havde ifølge psykiateren en sygelig fokusering på den pågældende rådgiver, og lægen fandt det rigtigst, at rådgiveren ”var orienteret om de sygelige spekulationer patienten har om ham”. Men lægen sagde også, at patienten var ”psykotisk” og ”behandlingstrængende”, hvilket er tavshedsbelagte helbredsoplysninger.

